

Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in Beemster

Het E-MOVO scholierenonderzoek onder tweede- en vierdeklassers van het voortgezet onderwijs.

Deze factsheet beschrijft de resultaten van de scholieren die wonen in Beemster. In totaal hebben 164 scholieren die in Beemster wonen een bruikbare E-MOVO vragenlijst ingevuld. Geschat wordt dat dit ongeveer 70%-75% is van alle tweede- en vierdeklassers die in deze gemeente wonen.

In tabel 1 staan de achtergrondgegevens van de scholieren uit Beemster en de regio Zaanstreek-Waterland. In vergelijking met de regio hebben in Beemster meer havo/vwo leerlingen meegedaan aan het onderzoek. Het aandeel tweede- en vierdeklassers was voor Beemster gelijk aan de regio. Het percentage leerlingen van niet-westerse afkomst is kleiner in Beemster en in Beemster wonen relatief veel leerlingen bij beide eigen ouders.

Tabel 1. Achtergrondgegevens van de deelnemende scholieren uit Beemster en de regio (%)

		Beemster 164 scholieren	Regio ZW 5361 scholieren
Geslacht	Jongen	46	50
	Meisje	54	50
Onderwijstype	Vmbo	35	57
	Havo/vwo	65	43
Onderwijstype en klas	Vmbo klas 2	19	28
	Havo/vwo klas 2	32	25
	Vmbo klas 4	16	29
	Havo/vwo klas 4	33	17
Etnische herkomst	Autochtoon	95	76
	Westers- allochtoon	4	6
	Niet-westers allochtoon	2	18
Gezinssituatie	Twee eigen ouders	82	73
	Twee ouders (waarvan één stiefouder)	4	7
	Eén ouder	9	14
	Co-ouders	4	4
	Anders	1	2

In Beemster zegt 81% van de scholieren geen geloof te hebben, dat is meer dan in de regio (67%). Negen procent noemt zich Rooms-Katholiek en nog eens 9% is Protestant Christelijk. Twee procent heeft een ander geloof.

Gezondheid

Ervaren gezondheid

Van de scholieren in Beemster ervaart 81% de eigen gezondheid als goed of heel goed, 17% zegt 'gaat wel' en 2% antwoordt 'niet zo best' of 'slecht'. Dit komt overeen met de regio.

Chronische aandoeningen en allergieën

Ruim eenderde van de scholieren in Beemster heeft minimaal één chronische aandoening of klacht (regio 42%). De door de scholieren meest genoemde langdurige klachten of aandoeningen in het jaar voorafgaand aan het onderzoek zijn: migraine of regelmatige ernstige hoofdpijn (16%), eczeem (10%), astma of bronchitis (9%) en chronische vermoeidheid (9%). Dit is niet anders dan in de regio. Het gaat hier om klachten of

aandoeningen die al dan niet zijn vastgesteld door een arts. Veertien procent van de scholieren in Beemster is allergisch voor pollen en/of stuifmeel (hooikoorts), 10% voor huisstof/huismijt en 7% voor huisdieren. Net als in de hele regio hebben meisjes in Beemster vaker aandoeningen of klachten dan jongens.

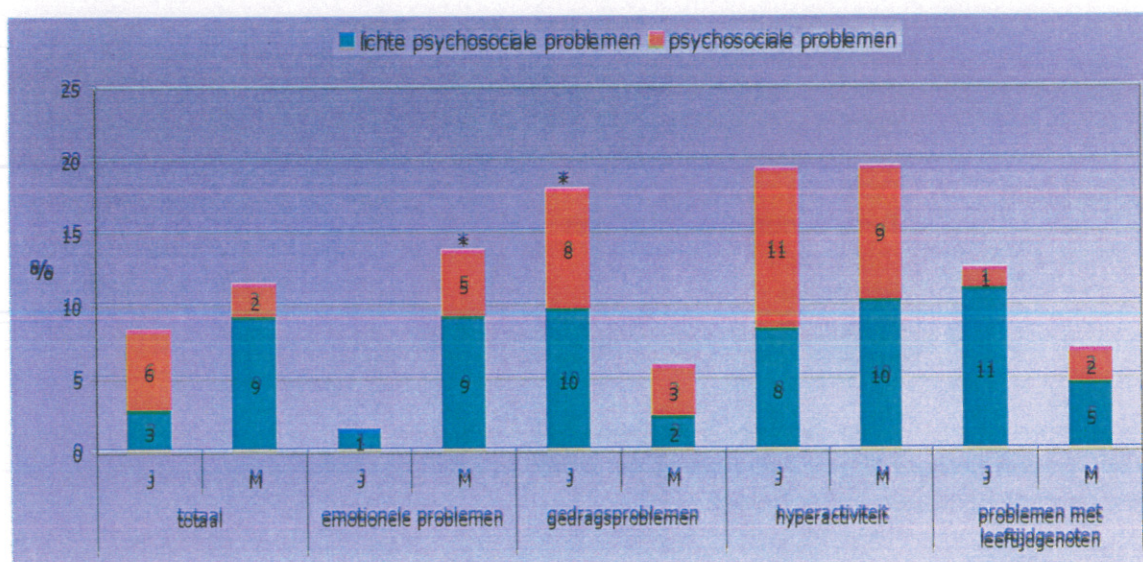
Psychische gezondheid

De psychische gezondheid is gemeten met de vijf vragen van de 'Mental Health Inventory-5' of 'MHI-5'. De MHI-5 vraagt naar de stemming van de scholieren in de afgelopen maand. Veertien procent van de scholieren heeft volgens de MHI-5 een lage score voor de psychische gezondheid (regio 19%); dit wil zeggen dat ze zich psychisch minder gezond voelen. Van hen voelt 12% zich licht ongezond en 3% voelt zich matig of ernstig ongezond.

Psychosociale problemen

De psychosociale problematiek is gemeten met de SDQ. De SDQ bevrage met 25 vragen zowel psychische als sociale moeilijkheden, maar ook sterke kanten. Bij 10% van de leerlingen is sprake van psychosociale problematiek, dit wijkt niet af van de regio (15%). Vier procent heeft een duidelijk verhoogde score, hetgeen betekent dat scholieren in die mate last hebben van de problemen dat ondersteuning gewenst is (regio 5%). Zes procent zit in het grensgebied, wat betekent dat de betreffende leerlingen een verhoogde kans op psychosociale problemen hebben (regio 10%).

In de figuur staat de totaalscore voor psycho-sociale problemen weergegeven en de uitkomsten op de vier deelgebieden van de SDQ uitgesplitst naar jongens (J) en meisjes (M). Emotionele problemen komen meer voor bij meisjes dan bij jongens, gedragsproblemen daarentegen meer bij jongens.

*Significant verschil tussen jongens en meisjes
 Figuur 1. Psychosociale problematiek volgens de SDQ voor jongens en meisjes (%)

Suicidegedachten

In de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek heeft 17% van de scholieren uit Beemster er wel eens serieus over gedacht een eind te maken aan zijn leven (regio 20%). Twaalf procent heeft er een enkele keer aan gedacht, 3% af en toe, 1% vaak en 1% heel vaak. Vmbo-scholieren hebben vaker serieuze suïcidegedachten dan havo/vwo scholieren.

Leefstijl

Lichamelijke activiteit

Van de scholieren uit Beemster beweegt 30% minder dan 7 uur per week (5% minder dan 3 uur per week, 25% 3 tot 7 uur per week). Daarmee zijn zij meer lichamelijk actief dan de andere scholieren in de regio (40% minder dan 7 uur per week). Vierdeklassers bewegen vaker te weinig (minder dan 7 uur per week) dan tweedeklassers.

Vier van de vijf scholieren (81%) is lid van een sportclub. Dat is meer dan in de regio (68%). Van de scholieren uit Beemster gaat 66% elke dag met de fiets of lopend naar school, dat is minder vaak dan gemiddeld in de regio (77%). Vierdeklassers gaan minder vaak op de fiets naar school dan tweedeklassers.

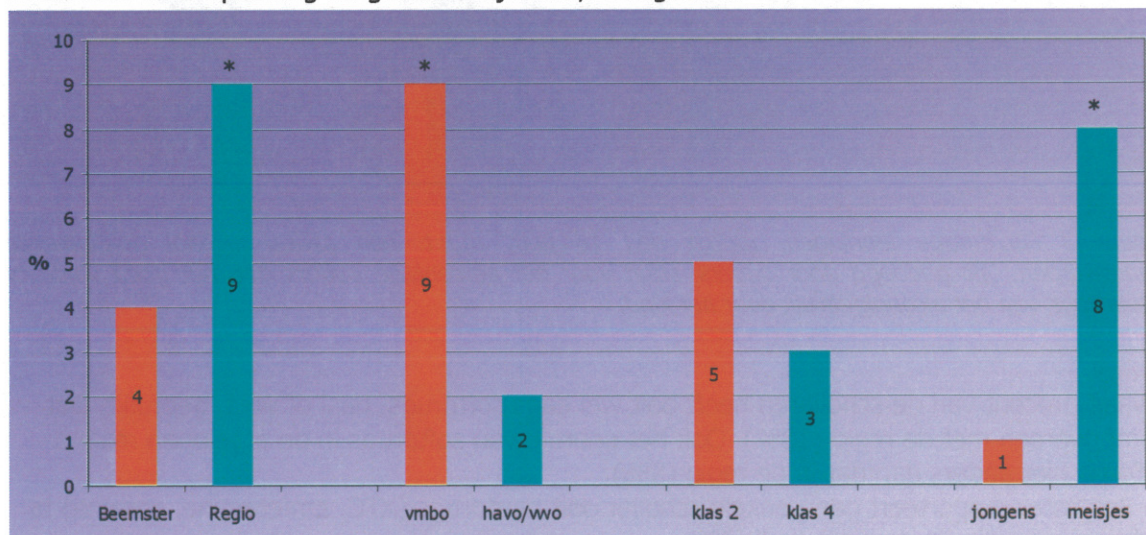
Ruim de helft van de scholieren in Beemster (58%) zit gemiddeld meer dan 14 uur per week achter een beeldscherm. Dat is minder dan in de regio (67%).

Voeding

Twaalf procent van de scholieren uit Beemster ontbijt minder dan vijf dagen per week (ontbijtnorm) en komt dus minstens één keer per week zonder ontbijt naar school (regio 19%). In Beemster wordt door de scholieren net zo weinig groente en fruit gegeten als gemiddeld in de regio. Van de scholieren eet 69% niet dagelijks groente (regio 70%) en 60% eet niet elke dag fruit (regio 67%).

Roken

Veertien procent van de scholieren uit Beemster rookt; 4% rookt dagelijks (regio 9%). De verschillen naar opleiding en geslacht zijn fors, zie figuur 2.

Figuur 2 Percentage scholieren dat dagelijks rookt (%)

Ook meerroken heeft schadelijke gevolgen. Bij 14% van de jongeren wordt er thuis, in huis, gerookt waar ze bij zijn, dat is minder dan in de regio (28%).

Alcohol

Van de scholieren uit Beemster heeft in de maand voorafgaand aan het onderzoek 57% alcohol gedronken. Dat is meer dan in de regio (48%). Ruim vier op de tien scholieren uit Beemster heeft de afgelopen maand aan binge-drinken gedaan (41% versus 35% in de regio) en 28% is dronken of aangeschoten geweest (regio 25%).

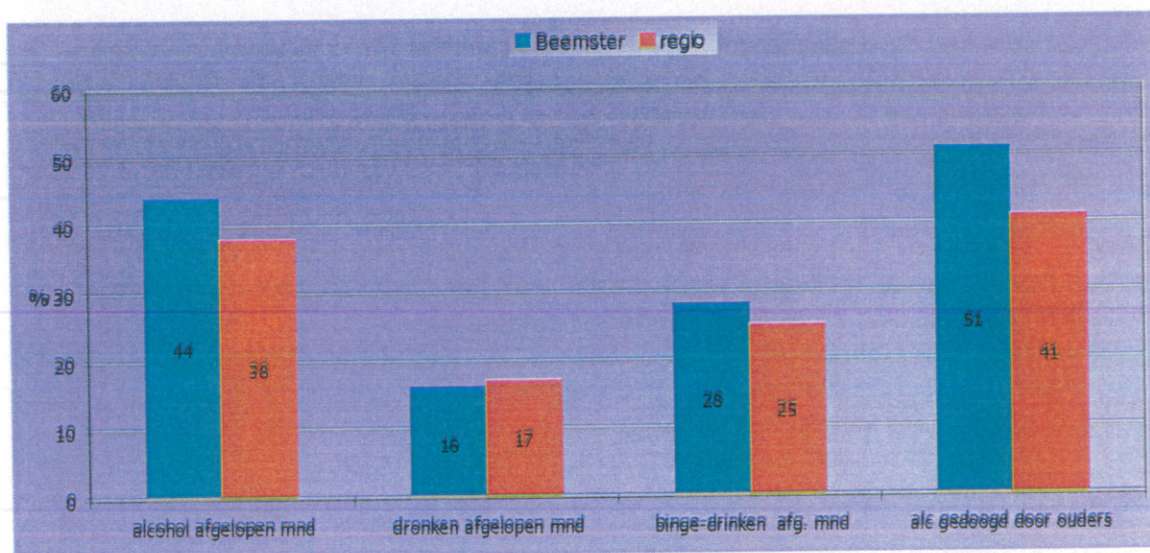
Binnen Beemster drinken vierdeklassers het meest.

Alcohol onder de 16 jaar

Van de leerlingen die hebben meegedaan aan E-MOVO in Beemster is 61% (100 scholieren) jonger dan 16 jaar. Vanwege extra gezondheidsrisico's bij het drinken op jonge leeftijd is naar deze groep nog eens apart gekeken. Hun alcoholgebruik is weergegeven in figuur 3. In Beemster wordt net zo veel gedronken als in de rest van de regio door scholieren van jonger dan 16 jaar.

Van de leerlingen die jonger zijn dan 16 en die wel eens alcohol drinken geeft 51% aan dat het door hun ouders wordt gedoogd: 42% van de ouders vindt het goed en 9% zegt er niets van. Ruim een op de vijf ouders (22%) weet niet dat hun kind drinkt, 18% raadt het af, 6% zegt dat het minder moet en 4% verbiedt het kind alcohol te drinken.

Jongeren uit Beemster (ook die onder de 16) drinken vooral bij anderen thuis, in de discotheek en thuis met anderen.

Figuur 3 Percentage leerlingen, jonger dan 16 jaar, m.b.t. een aantal alcohol gerelateerde onderwerpen. 'alc gedoogd door ouders' staat voor het percentage ouders dat 'het goed vindt' of 'niets zegt' van het alcoholgebruik door het kind.

Drugs

Twaalf procent van de scholieren heeft ooit wel eens softdrugs, hasj of wiet, gebruikt. Dat komt overeen met de regio (18%). Ook het gebruik van softdrugs in de afgelopen maand (6%) is niet anders dan dat in de regio (8%).

In Beemster rapporteert geen enkele scholier ooit harddrugs (XTC, amfetamine, cocaïne) te hebben gebruikt. In de regio is dit 4%.

Seksualiteit

Van de scholieren in Beemster is 18% wel eens met iemand naar bed geweest, regionaal is dit 23%. Vierdeklassers hebben vanzelfsprekend meer ervaring dan tweedeklassers.

Van alle leerlingen die geslachtsgemeenschap hebben gehad vrijt bijna de helft (45%, 13 scholieren) wel eens onveilig, dat wil zeggen zonder condoom. Deze 13 scholieren denken vrijwel allemaal geen risico te lopen op seksueel overdraagbare aandoeningen.

Ongewenste ervaring

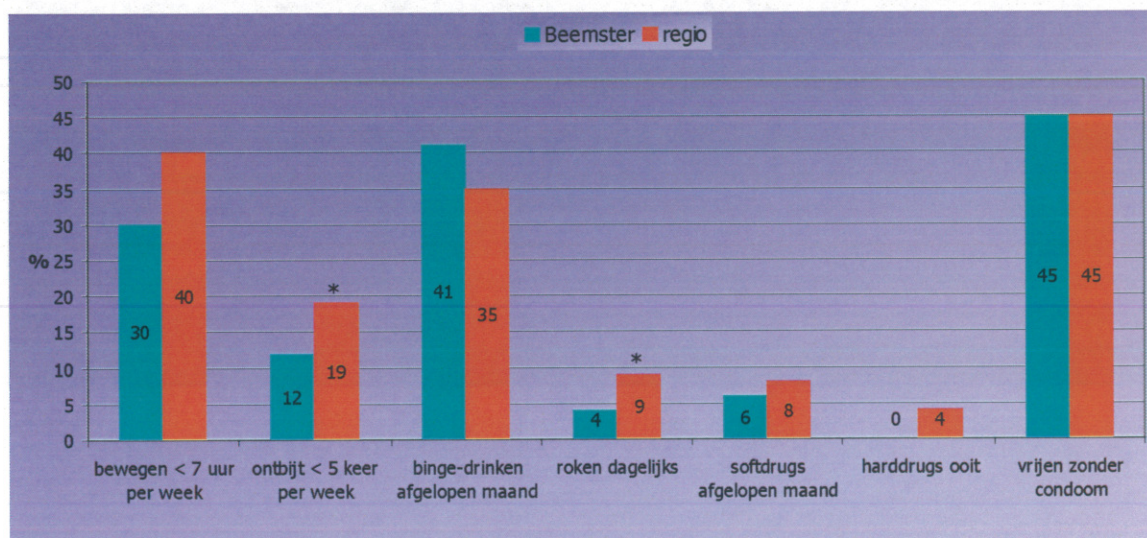
De vraag naar ongewenste seksuele ervaringen is in de vragenlijst vrij breed geformuleerd, namelijk: "Heb je wel eens zonder dat je dat wilde een seksuele ervaring met iemand gehad?"

Met seksuele ervaring bedoelen we 'alles van zoenen, intiem betasten tot naar bed gaan toe'. Van de leerlingen beantwoordt 9% deze vraag met 'ja' (regio 7%) en 6% wil deze vraag niet beantwoorden.

Vmbo-leerlingen hebben vaker een ongewenste seksuele ervaring gehad dan leerlingen van havo/vwo.

Houding tav homoseksualiteit

De levensfase waarin de eerste seksuele gevoelens ontstaan, kan bij jongeren verwarring opleveren, zeker als die gevoelens afwijken van de gangbaar geachte norm van heteroseksualiteit. In E-MOVO is naar de houding ten opzichte van homoseksualiteit gevraagd. Aan de scholieren is gevraagd wat ze ervan vinden als twee meisjes/vrouwen of twee jongens/mannen verliefd op elkaar zijn: 60% vindt dit normaal, 33% vindt het een beetje raar, 6% vindt het erg raar en 2% vindt het verkeerd. In Beemster zijn scholieren toleranter over homoseksualiteit dan in de rest van de regio.

*Significant verschil tussen Beemster en de regio

Figuur 4. Leefstijl scholieren, Beemster vergeleken met de regio (%)

Woonomgeving

Vrije tijd

Van de scholieren uit Beemster vindt 34% dat er in de buurt voldoende leuke dingen voor jongeren georganiseerd worden, 51% vindt van niet en 15% weet het niet. Voor de regio zijn de cijfers respectievelijk 31%, 58% en 13%.

Aan de scholieren is ook gevraagd welke plekken zij missen in hun eigen buurt. Bijna de helft van de scholieren mist niets (46%), maar 54% mist een plek om samen te kunnen zijn met anderen. Meest genoemd in Beemster zijn: een jeugdhonk, pleintjes, en hangplekken.

Veiligheid

Van zeven strafbare feiten is gevraagd of de scholieren er slachtoffer van zijn geworden in het jaar voorafgaand aan het onderzoek. Bij 26% is dit het geval (regio 30%). Van 17% is iets gestolen (een fiets, bromfiets, scooter, geld of andere spullen), van 11% zijn spullen vernield, 5% is bedreigd, 3% is in elkaar geslagen en niemand is gechanteerd.

Van de leerlingen voelt 38% zich wel eens onveilig (regio eveneens 38%). Meisjes voelen zich vaker onveilig dan jongens. De meest genoemde plekken waar men zich wel eens

onveilig voelt, zijn: 'op het station' (14%), 'in het openbaar vervoer' (12%) en 'op straat buiten mijn eigen woonbuurt' (11%).

Samenvattend

- **De kwaliteit van de eigen gezondheid - zowel lichamelijk als psychisch en psycho-sociaal- wordt door jongeren in Beemster ongeveer hetzelfde ervaren als door andere jongeren in de regio. In Beemster hebben scholieren wel minder last van allergieën. Net als in de regio ervaren meisjes er meer gezondheidsproblemen dan jongens.**
- **In Beemster hebben leerlingen van het vmbo relatief vaak serieuze suïcidedachten.**
- **Scholieren in Beemster zijn meer lichamelijk actief dan andere scholieren in de regio, al fietsen of lopen ze minder vaak dan gemiddeld in de regio naar school. Scholieren in Beemster roken minder vaak en ook thuis wordt er minder gerookt dan bij andere scholieren in de regio. Alcohol en softdrugs gebruik is in Beemster niet anders dan in de rest van de regio. Binnen Beemster hebben vierdeklassers een minder gezonde leefstijl dan tweedeklassers.**
- **Net als in de regio gebruikt in Beemster bijna de helft van de scholieren die wel eens vrijen, niet altijd een condoom. De scholieren in Beemster zijn tolerant over homoseksualiteit.**
- **In Beemster missen minder scholieren dan in de rest van de regio een plek in de buurt om met andere scholieren te vertoeven. De scholieren voelen zich in Beemster net zo vaak (on)veilig en zijn net zo vaak slachtoffer geweest van strafbare feiten als andere jongeren in de regio.**

Overzichtstabel Beemster: gezondheidsonderwerpen naar onderwijstype, geslacht, klas en totaal (N=164). In de laatste kolom staat het percentage van de regio Zaanstreek-Waterland.

Uitleg van de tabel aan de hand van het tweede onderwerp op de tweede rij van de tabel 'minimaal één aandoening'.

Van de scholieren in Beemster heeft 35% minstens één langdurige aandoening of klacht. Dat percentage wijkt niet af van dat van alle scholieren in de regio, waar 42% minimaal één aandoening of klacht heeft.

Binnen Beemster scoren jongens en meisjes verschillend op dit onderwerp daarom zijn deze vakjes lichtpaars gekleurd. De meisjes scoren minder gunstig dan de jongens: 44% van de meisjes geeft aan minstens één aandoening te hebben versus 25% van de jongens. Tussen scholieren van het vmbo en havo/vwo en tussen tweede- en vierdeklassers is geen verschil op dit onderwerp.

	vmbo		havo/vwo		jongens		meisjes		klas 2		klas 4		Beemster		totaal Z w		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Gezondheid																	
Ervaren gezondheid niet (heel) goed	14	22	22	16	16	22	22	22	16	16	22	22	19	19	20	20	20
Minimaal één aandoening	40	33	33	25	25	44	44	40	40	31	31	35	35	42	42	42	42
Minimaal één allergische aandoening	22	26	26	21	21	27	27	25	25	24	24	24	24	24	34	34	34
Psychosociale problematiek (SDQ) ongunstig	7	2	2	6	6	2	2	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5
Psychosociale problematiek (SDQ) ongunstig en grensgebied	13	9	9	8	8	11	11	10	10	10	10	10	10	15	15	15	15
Psychisch ongezond (MHI-5)	13	15	15	12	12	16	16	12	12	16	16	14	14	19	19	19	19
Suicidegedachten	29	10	10	18	18	16	16	18	18	16	16	17	17	20	20	20	20
Leefstijl																	
Minstens 1 dag p/w zonder ontbijt naar school	19	10	10	16	16	9	9	12	12	13	13	12	12	19	19	19	19
Niet dagelijks groenten eten	79	64	64	76	76	63	63	73	73	65	65	69	69	70	70	70	70
Niet dagelijks fruit eten	56	62	62	60	60	60	60	57	57	63	63	60	60	67	67	67	67
Minder dan 7 lichamelijk actieve uren p/w	32	29	29	25	25	34	34	22	22	38	38	30	30	40	40	40	40
Gemiddeld >14 uur p/w achter beeldscherm	46	65 **	65 **	63	63	54	54	55	55	61	61	58	58	67	67	67	67
Niet elke dag lopen/fietsen naar school	35	33	33	36	36	32	32	23	23	45	45	34	34	23	23	23	23

	vmbo	havo/vwo	jongens	meisjes	Klas 2	Klas 4	Beemster	Totaal Z W
Dagelijks roken	9	2	5	3	1	8	4	9
Meeroken thuis	18	12	19	10	16	13	14	28
Alcohol gedronken in de afg. mnd	62	53	49	63	36	75	57	48
< 16 jaar en alcohol gedronken in de afg. mnd	51	40	32	54	36	61	44	38
Binge drinken in de afg. mnd	48	37	44	39	26	55	41	35
< 16 jaar en binge drinken in de afg. mnd	34	25	25	30	26	32	28	25
Dronken geweest in de afg. mnd	28	29	35	23	11	44	28	25
< 16 jaar en dronken in de afg. mnd	14	17	21	13	12	26	16	17
Ooit softdrugs gebruikt	12	12	16	9	6	19	12	18
Softdrugs gebruikt in de afg. mnd	5	6	8	3	4	8	6	8
Ooit harddrugs gebruikt	-	-	-	-	-	-	-	4
Seksualiteit								
Ervaring met geslachtsgemeenschap	25	14	20	16	6	30	18 (n=29)	23
Geslachtsgemeenschap zonder condoom*	-	-	-	-	-	-	45 (n=13)	45
Ooit ongewenste seksuele ervaring gehad	16	5	8	9	7	10	9	7
Homoseksualiteit verkeerd	-	-	-	-	-	-	2	8
Mantelzorg								
Minstens 1 ernstig ziek/verslaafd gezinslid	34	29	25	37	31	30	31	35
Veiligheid								
Slachtoffer geworden van een strafbaar feit	26	26	32	21	27	25	26	30
Voelt zich onveilig	39	38	21	53	40	36	38	38
Woonomgeving								

	vmbo	havo/vwo	jongens	meisjes	klas 2	klas 4	Beemster	totaal Z W
Er wordt te weinig georganiseerd in de buurt	51	51	47	55	40	63	51	58
Mist minimaal één plek in de buurt	53	55	56	53	51	58	54	64

Paars: significant verschil met de andere categorie.

*= Berekend op de subpopulatie die ervaring heeft met geslachtsgemeenschap
 - = De groep is te klein (minder dan 5 scholieren) om er iets over te zeggen